

MATILDE
ASENSI

EL
RETORN
DEL
CATÓ

MATILDE ASENSI

EL RETORN
DEL CATÓ

Traducció de Núria Parés Sellarès,
Jordi Boixadós i Núria Garcia

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

TÍTOL ORIGINAL: *EL REGRESO DEL CATÓN*

PRIMERA EDICIÓ: OCTUBRE DEL 2015

© MATILDE ASENSI, 2015

© DE LA TRADUCCIÓ DEL CASTELLÀ: NÚRIA PARÉS SELLARÈS,

JORDI BOIXADÓS I NÚRIA GARCIA, 2015

© EDITORIAL PLANETA, S. A.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2023-5

DIPÒSIT LEGAL: B. 22.824-2015

FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.

CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA

IMPRÈS A: ROMANYÀ VALLS

www.columnnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Capítol 1

Tal com és ben sabut, la història l'escriuen els vencedors, i els vencedors, amb el temps, adquireixen el poder d'obligar-nos a creure el que van escriure, de fer-nos oblidar el que no es va escriure i d'induir-nos a tenir por del que mai no va passar. Tot per seguir ostentant el poder, ja sigui poder religiós, poder polític o poder econòmic. És igual. A ells, als vencedors, deixa d'importar-los la veritat, i a nosaltres, la gent, també. A partir d'aquest moment el passat el reescrivim entre tots, fent-nos còmplices d'aquells que ens van enganyar, ens van espantar o ens van dominar. Però la història no és inamovible, la història no està escrita en pedra, no té una única versió ni una única interpretació, malgrat que així ens ho facin creure i, encara pitjor, malgrat que així ens ho facin defensar amb les nostres vides, el nostre fervor o els nostres diners. D'aquesta manera apareixen les ortodòxies, les grans veritats, però també les guerres, els enfrontaments i les divisions. I aquí és on ens han guanyat per sempre. Tanmateix, per poc que ens armem de valor, fem un pas enrere i, com a exercici, mirem el món des de punts de vista diferents del nostre, descobrirem i aprendrem la més important de les lliçons: la incertesa. La veritat us farà lliures, va dir Jesús. Sí, però la veritat la descriuen els vencedors; per tant, per ser realment lliures només tenim la incertesa, la desconfiança i el dubte. I també un petit truc que a mi em va costar molt d'aprendre: tenir sempre molt

present que les heretgies —de qualsevol mena, no només religioses— són tan certes com les ortodòxies i que, a més, mai no van intentar imposar-se per la força o vèncer per la por. Per això van perdre.

—Oh, Déu meu, per fi! —vaig exclamar aquella tarda, entrant a casa i llançant a l'aire, una rere l'altra, les odioses sabates de taló.

—Ja sou aquí? —va cridar la Isabella des de la sala d'estar.

—Ottavia, estan a punt d'arribar —em va advertir prudentment en Farag, mentre penjava la seva jaqueta a l'armari de l'entrada.

—Per què? —vaig protestar—. Per què han de venir visites després de suportar una estúpida festa?

En Farag no em va respondre. Se'm va acostar amb un somriure carregat de paciència i em va fer un fort petó als llavis, amb més gust de mordassa que de passió. Vaig respondre amb la mateixa força i vam acabar rient. Era un petó, no? El vaig donar per bo i em vaig separar d'ell amb una mirada divertida abans de dirigir-me cap a la sala d'estar.

La meva neboda Isabella, desagradablement jove i preciosa, amb dinou insultants anys i estudiant de Ciències i Enginyeria Informàtica a la UofT, la Universitat de Toronto en la qual en Farag i jo treballàvem des de feia tot just un any, estava enfonsada en un dels sofàs mirant la televisió. Vaig acostar-me fins allà esquivant la tauleta de centre, les seves sabatilles i una bossa buida d'aquelles porqueries que menjava a totes hores i que, per a més ofensa encara, ni l'engreixaven ni li treien la gana a la taula. Va estirar el coll per deixar-se fer un petó a la galta i amb el braç em va fer apartar discretament perquè deixés d'interposar-me entre la pantalla i ella.

—Va, recull tot això i tanca't amb clau a l'habitació —li vaig dir, apilant la *tablet* i el mòbil i recollint les sabatilles—. El president Macalister i un parell de col·laboradors de la universitat estan a punt d'arribar.

—Però que no en veniu ara mateix, de casa d'en Macalister? —es va sorprendre, mentre s'incorporava ràpidament per

ajudar-me a recollir el seu desastre. La Isabella, com a bona Salina, era tan insurrecta com obedient. Vivia amb nosaltres des de l'any anterior, des que va acabar l'escola i va decidir, per a gran disgust de la seva mare, que no només no volia saber res dels negocis de la família, sinó que tampoc no estava disposada a seguir més temps a Sicília. Des que va néixer, la Isabella havia estat la meva neboda preferida —d'entre els vint-i-cinc fills dels meus vuit germans— i, com que ella ho sabia perfectament, era una experta a manipular-me i a obtenir de mi tot el que li venia de gust. No cal dir que per al seu tiet Farag era, senzillament, la meravella més gran de la creació, la intel·ligència més superdotada i, des que s'havia fet gran, l'obra d'art més exquisida (tot i que de petita també era la nena més bonica del món).

La Isabella es va aixecar i, mentre premia el botó del comandament a distància per apagar el televisor, va tornar a estirar el coll cap a un costat amb indiferència per exposar la galta al petó del seu tiet. Ella era així, afectuosa com poques, a més de fer un metre vuitanta, estar prima com un fideu, tenir uns preciosos ulls negres amb unes llarguíssimes pestanyes i lluir una espectacular cabellera de color castany clar que es recollia amb l'ajuda d'una goma. És a dir, que físicament no se m'assemblava gens.

—Exacte, venim de casa d'en Macalister —vaig confirmar, deixant caure en el buit dels seus braços totes les seves pertinences, sabatilles incloses—. Però el senyor president ens ha comunicat que a les set en punt visitarà la nostra humil llar en companyia d'un parell de persones molt importants que ens volen conèixer.

—Constantí una altra vegada...? —va preguntar, avorrida, caminant en direcció a l'escala que duia al pis de dalt, a la seva habitació.

—No oblidis —va protestar el seu tiet, que es va deixar caure al sofà del davant del que havia estat ocupant la Isabella— que som els extraordinaris i cèlebres descobridors de la tomba de Constantí el Gran. La nostra fama i la nostra reputació ens precedeixen.

—Sí, i tant! —va bufar ella despectivament, al mateix temps que desapareixia pel passadís superior. Malgrat que pertot arreu ens assetjava l'idioma anglès, a casa, entre nosaltres, parlàvem sempre en italià—. Que us ho passeu bé! Bona nit.

—Bona nit! —vaig cridar, mentre m'asseia al costat d'en Farag, que em va passar un braç per les espatlles i em va atreure cap a ell—. Que em matin si tinc ganes d'esmentar una altra vegada el nom de Constantí el Gran! —vaig remugar, amb un sospir de resignació.

—Tal com acabo de comentar, *basíleia*,* la nostra gran fama i repu...

—Au, calla ja, professor! —vaig proferir rabiosa, fent-li una queixalada al coll, just a sota l'orella.

—Ai!

El timbre de la porta va sonar en aquell mateix moment. Tots dos vam fer un bot.

—Quina hora és? —va preguntar precipitadament en Farag, mirant el rellotge—. Però si encara falten deu minuts per a les set!

—Amaga els meus talons! —va ser l'únic que se'm va acudir mentre corria cap a la nostra habitació per posar-me unes sabates baixes que quedessin bé amb la meva preciosa jaqueta de color blau egipci i la faldilla negra.

Vaig arribar a la porta just a temps per rebre amb una extraordinària i molt sincera alegria el president de la UofT, Stewart Macalister, i a un encantador octogenari (o nonagenari) matrimoni de somriure blanc i atractiu. El cas és que la cara d'ell em sonava d'alguna cosa, però no recordava de què.

—Bona nit, Ottavia —em va saludar en Macalister—. Farag... Bona nit. Permeteu-me que us presenti la Becky i en Jake Simonson, vells amics meus i grans col·laboradors de la nostra universitat.

—Simonson...? —vam exclamar en Farag i jo alhora, mirant perplexos l'octogenari (o nonagenari) matrimoni que,

* «Emperadriu» o «princesa» en l'antic Bizanci.

mentre ens somreia àmpliament, es colava a casa nostra empès per en Macalister.

En Jake Simonson, d'afilada barbata blanca i taques fosques a la pell de pergami, em va agafar la mà i se la va acostar cortesament als llavis amb una inclinació, mentre en Farag feia el mateix amb l'ossuda i elegant Becky.

Qui no havia sentit a parlar dels Simonson alguna vegada a la vida...? S'havien escrit rius de tinta sobre ells, la seva família i la seva immensa fortuna; hi havia llibres que demostraven la seva pertinença a societats secretes perillosíssimes, el seu caràcter de conspiradors per dominar el món i el seu indubtable llinatge extraterrestre. esclar que, allà, a la sala d'estar de la meua casa de Toronto, semblaven una parella normal i corrent d'avis acomodats, i si els seus avantpassats procedien d'un altre planeta, no se'ls notava en absolut. Una altra cosa era que volguessin dominar el món, que potser sí, però per què, si ja eren amos de tot a través dels seus negocis i les seves multinacionals del petroli? Ara se'm feia molt més fàcil entendre quina mena de col·laboració desenvolupaven amb la UofT: diners. I en grans quantitats, vaig suposar.

En Macalister, com si fos l'amo de casa nostra (en realitat ho era, ja que l'habitatge pertanyia al campus de la universitat), va acomodar la Becky i en Jake en un dels nostres sofàs i es va disposar a servir les begudes (bourbon per a ells, els homes, ginebra per a la Becky i un refresc per a mi, ja que a l'alcohol sempre li he trobat gust de medicina). Per sort, en Farag va anar molt de pressa a penjar a l'armari els abrics dels Simonson per no deixar-me sola, i va tornar a temps per substituir en Macalister amb els gots i el gel. La conversa durant aquells primers moments va ser totalment insubstancial. La Becky Simonson em va comentar la tristesa que li provocava tornar a Toronto, la seva ciutat, en ple mes de maig amb aquell temps tan desagradable, ennuvolat i plujós, i es va queixar amb delicadesa del fred que feia a la meua sala d'estar. Tot i que era veritat que feia uns dies horribles, més propis del fred hivern canadenc que no pas de la primavera —el canvi climàtic, sens

dubte—, per a mi la temperatura de la sala d'estar era més que correcta, però tot i així em vaig afanyar a engegar la calefacció, perquè en Jake, a qui en Macalister li estava explicant el gran èxit que havia suposat per a la UofT aconseguir els descobridors del mausoleu de Constantí, també es fregava discretament les mans per fer-les entrar en calor. No hi havia dubte que acabaven d'arribar d'algun lloc molt més càlid, ja que, segurament, devien hivernar en alguna illa del Carib. Mai no hauria sospitat que els Simonson fossin canadencs. Jo hauria votat per un origen britànic o nord-americà (per la seva immensa fortuna).

La veritat és que mai no vam pensar ni a treballar a la UofT ni a viure al Canadà. Després d'abandonar Alexandria per *descobrir* la tomba de Constantí, ens vam veure obligats, per l'enrenou que es va organitzar a escala mundial i per la pressió del govern turc, a quedar-nos a Istanbul durant vuit anys. Vam treballar moltíssim, vam publicar incomputables articles, vam pronunciar un munt de conferències, vam rebre innumerables premis internacionals, vam fer entrevistes, vam rodar documentals de televisió i vam rebre ofertes de treball de totes les universitats de l'orbe. Tanmateix, la nostra idea era tornar algun dia a Alexandria, a la nostra llar. Per desgràcia, Butros Boswell, el pare d'en Farag, va morir durant aquells anys, i en Farag, preocupat per la creixent islamització d'Egipte i per l'activitat terrorista contra els coptes com ell, només va necessitar una empenyeta —l'esclat de les protestes contra el govern dels Germans Musulmans el novembre del 2012 i el cop d'estat del 2013— per tancar les coses, recollir totes les pertinences i posar fi a aquella etapa de la nostra vida.

Vam passar gairebé tota la resta de l'any 2013 a Roma, intentant decidir quina universitat, entre les moltes que volien incloure'ns al seu claustre, encaixaria millor amb les nostres aspiracions laborals. La crisi econòmica mundial que havia començat el 2008 no ens permetia demorar gaire la decisió, però havíem estalviat uns quants diners i encara podíem aguantar sense dificultats uns quants mesos a l'apartament de Roma, així

com pagar el lloguer del guardamobles on teníem totes les coses d'Alexandria. I llavors, com una aparició salvadora, va arribar amb el seu cavall blanc (és un dir) el president de la Universitat de Toronto, Stewart Macalister —un home que s'acostava als seixanta però que encara era tremendament atractiu i amb una abundant cabellera grisa—, oferint-li a en Farag el lloc de director del prestigiós Centre d'Arqueologia de la universitat, i a mi, la fabulosa beca Owen-Alexandre d'Investigació Científica perquè, a canvi de fer algunes classes de paleografia bizantina un parell de dies a la setmana per al departament d'Estudis Medievals, pogués dur a terme un dels treballs més importants de la meua vida: la reconstrucció, a partir d'altres còdexs, del famós text perdut del *Panegyrikon* de sant Nicèfor, en el qual ja feia més d'una dècada que treballava i que, per raons complexes, sempre deixava en suspens i sense acabar. Era perfecte. Però, a més, com que aquell estiu la Isabella havia vingut a viure amb nosaltres i el president va veure que entrava en el paquet familiar, li va oferir estudiar a la Universitat de Toronto la carrera que ella volgués, i ella, seguint la tradició de molts dels seus cosins més grans, va escollir Ciències i Enginyeria Informàtica, estudis en els quals la UofT estava entre les deu millors universitats del món.

Aviat, en un parell de mesos, ja es compliria el primer any de la nostra vida allà, i la veritat era que ens hi trobàvem a gust i que teníem una casa ben bonica. Després de la bogeria del temps passat a Turquia i a Roma, allò era un oasi de pau, estudi i tranquil·litat, si deixaves de banda el fet de tenir una neboda de dinou anys amb una mastodòntica autoestima i una acusada disposició per a la tirania.

—Li agrada el Canadà, doctora Boswell? —em va preguntar amablement en Jake Simonson, arrencant-me de cop de l'abstracció.

Vaig mirar l'arximilionari amb un somriure.

—Doctora Salina, senyor Simonson. Salina —vaig insistir—. No Boswell.

Quina mania que tenien els anglosaxons de prendre'ns el cognom a les dones, per l'amor de Déu!

—La veritat és que sí —vaig continuar, responent a la seva trivial pregunta sobre el Canadà—. A en Farag i a mi ens agrada molt. No té res a veure amb els nostres països d'origen, Itàlia i Egipte, però ens encanta la barreja de cultures que hi ha aquí i admirem la gran tolerància i el respecte dels canadencs.

—Però no em diguin que el clima no és horrible, amb aquest fred que fa —va comentar la Becky Simonson, amb un somriure de disculpa, mirant al seu voltant. Tot i que a la sala d'estar ja hi feia força calor, en Farag va anar cap al termòstat i va pujar encara més la temperatura.

Continuava la conversa insubstancial, em vaig dir una mica avorrida, i em vaig començar a preguntar què carai feien els Simonson a casa meva a aquelles hores de la nit. Encara no havien abordat ni remotament el meravellós tema del mausoleu de Constantí, malgrat que el president de la universitat ja ho havia esmentat, i això era molt i molt estrany. En Jake i la Becky Simonson no donaven cap mena de senyal d'estar interessats en el nostre gran èxit arqueològic, històric i acadèmic. Coneixia bé la dinàmica d'aquest tipus de visites, i alguna cosa no encaixava. No havien pas vingut pel primer emperador cristià, això quedava clar. En Farag em va llançar una discreta mirada i vaig veure que estava pensant el mateix que jo. El vell Simonson se'n va adonar.

—Potser s'estan preguntant —va murmurar en veu baixa— el motiu d'aquesta inesperada reunió, en un dia i una hora tan poc apropiats.

—Jake, Déu meu, no! —va exclamar en Macalister, mentre encreuava còmodament les cames i subjectava amb les dues mans el got de bourbon—. El director Boswell i la doctora Salina estan encantats de rebre-us, i saben que la gent com vosaltres sempre disposa de poc temps.

Mai no havia vist en Macalister tan considerat amb algú (o tan pilota). Sí, esclar, eren els Simonson, però hi havia alguna cosa que transcendia fins i tot això. El senyor Simonson, menut, primatxó, lleig i bastant calb, tenia tanmateix una cara amable i correcta que acabava amb aquella barbeta blanca pun-

xeguda, perfectament retallada, que li donava un cert aire de cavaller medieval. La seva dona, la Becky, era una velleta guapíssima, d'aquelles que, només de veure-les, et fan pensar en com devia ser d'espectacular quan era jove. Ara, en canvi, tenia una pell tan transparent que, per sota, se li podia seguir el traçat de les venes, i uns cabells tan platejats que semblava que desprenien llum pròpia. Tot i que, ben pensat, també podia ser l'efecte de totes aquelles joies que duia, el valor de les quals devia superar amb escreix qualsevol xifra que jo fos capaç d'imaginar-me.

En Jake va fer un gest d'agraïment cap al president per les seves paraules i després a nosaltres. Tot seguit, es va reclinar plàcidament al sofà, al costat de la seva dona, i, girant-se per mirar-la, li va dir:

—Becky, em podries donar el reliquiari, sisplau?

La Becky Simonson va obrir la seva fabulosa bossa negra Hermès de pell de cocodril, i de dins en va treure, molt a poc a poc, una capseta rectangular de plata que li cabia tota sencera al palmell de la seva elegant mà. En Jake la va agafar sense apartar la mirada d'ella ni un sol segon, va alçar el cap i ens va mirar amb curiositat a en Farag i a mi, com si fos un antropòleg que estudia la reacció de dos aborígens davant d'una nau espacial. Va ser llavors quan vaig caure en el petit detall de la paraula que havia utilitzat per demanar-li la capseta a la seva dona: reliquiari, l'havia anomenat reliquiari, i un reliquiari, que jo sabés, només servia per a una cosa. El cor se'm va aturar de cop a dins del pit. Quina mena de relíquia custodiava, aquell reliquiari? I més important, encara: què hi feia una relíquia a casa meva? Vaig començar a suar per tots els porus del cos, però vaig voler suposar que era per la maleïda calefacció.

Vaig ser monja a Itàlia durant tretze anys, religiosa de l'orde de la Venturosa Verge Maria; com a tal, vaig dirigir durant nou anys, des del 1991 fins al 2000, el Laboratori de Restauració i Paleografia de l'Arxiu Secret Vaticà; l'any 2000, per mandat de les més altes instàncies de l'Església catòlica, vaig participar, amb en Farag, en la cerca d'unes relíquies de la Veracreu —la

creu en la qual se suposa, des de la seva troballa al segle IV, que va ser crucificat Jesús de Natzaret—, relíquies que, aleshores, estaven sent robades a totes les esglésies cristianes del món (i de passada, em vaig enamorar d'ell i, per culpa seva, vaig deixar de ser monja i altres coses). Arran del fracàs d'aquella cerca i del fracàs en la captura dels lladres, vam estar sota la vigilància de l'exèrcit i la policia vaticana durant quatre llargs anys, de manera que, si sospiràvem a Alexandria, abans d'acabar d'expulsar l'aire a Roma ja ho sabien.

Jo era, per educació i per amor a Déu, una catòlica fervent, i precisament per això no creia en les relíquies i no m'agradaven, i a més, des de la nostra aventura amb la Veracreu, em produïen granissades i ranera. Per a desgràcia meva, després de catorze anys, en tenia una precisament a la sala d'estar de casa, i tots els llums i les sirenes d'alarma del cervell se'm van disparar de cop. El meu pobre marit suava tan abundantment com jo, però així com jo em podia treure la jaqueta, ell se l'havia hagut de tornar a posar per rebre els convidats. De manera involuntària, suposo que per la calor i la relíquia, vaig recordar una planxa de ferro roent, al terra d'unes catacumbes de Siracusa, i un cercle de brases candents que vam haver de creuar descalços a Antioquia. El retorn d'aquells vells records era la prova més eloqüent de la meva sensació de perill.

En Jake Simonson va deixar el reliquiari a sobre la taula que ens separava i el va empènyer suaument cap a nosaltres. La meva ment de doctora en Paleografia i Història de l'Art em va fer fixar, sense voler, en la delicada i exquisida bellesa de l'objecte: representava un petit sarcòfag de plata amb coberta de vidre, sostingut per quatre diminutes àligues que feien de potes i adornat amb uns preciosos esmalts de color blau i daurat als costats.

—Sabrien datar aquesta peça? —ens va preguntar el vell Simonson. Ens estava posant a prova?, em vaig sorprendre, perquè si era així, i anant contra els meus instints de supervivència, no tindria cap altre remei que respondre a la provocació. Ho duia als gens, no ho podia evitar. Per molt que em

pesés, jo era una Salina de Sicília, i als Salina no se'ns podia desafiar sense que ens hi llancéssim de cap encara que suposés la mort.

—Segle XIII, sens dubte —vaig afirmar amb seguretat—. França. Esmalts de l'Escola de Llemotges.

En Jake Simonson no va intentar ocultar la seva admiració.

—Menys d'un minut —va dir, molt sorprès—, i sense examinar-la de prop. Ni tan sols l'ha tocat. Sens dubte, doctora Salina, vostè supera la seva pròpia fama, que ja és dir.

Gairebé em vaig deixar portar pels afalacs, però tot d'una, gràcies a la meva natural desconfiança, vaig pensar que potser no hi havia res de casual en aquella escena, que era possible que el desafiament hagués estat fet amb la certesa que jo el superaria i que l'objectiu final era afalagar la meva enorme —i, aparentment, coneguda— vanitat professional per aconseguir estovar-me o predisposar-me a favor del que fos que en Jake desitjava realment i que, evidentment, arribaria a continuació.

—Agafin-la, sisplau —ens va demanar, amb la suau cadència de les seves distingides maneres—, i observin-la bé.

Jo no em vaig moure. Si en aquella capseta de plata hi havia una relíquia guardada, no ho volia saber, i per descomptat, no volia tocar-la. Però en Farag es va inclinar cap a la taula i la va agafar entre les mans. La cara se li va entenebrir i va començar a parpellejar nerviosament, mentre que els seus preciosos ulls blaus, des de darrere del vidre de les menudes i antiquades ulleres rodones que tant li agradaven, van saltar d'un costat a l'altre per l'interior del reliquiari. La veritat és que allò em va mosquejar moltíssim.

—Què passa? —li vaig preguntar.

Va fer un intent per desenganxar els llavis i dir-me alguna cosa, però no va poder. Es va girar cap a mi i em va entregar l'objecte. La meva ansietat s'havia disparat, però malgrat la meva formidable capacitat per esperar sempre els pitjors mals del món, el que vaig veure a través del vidre de la tapa del maleït reliquiari va aconseguir deixar-me fora de joc. Simplement, no m'ho esperava.

—Reconeixen la relíquia? —va preguntar la Becky Simonson amb tota la dolçor.

L'hauria pogut matar si el crim no hagués anat contra la meva consciència. No valia la pena negar-ho: catorze anys enrere vam ser els responsables d'una enorme intervenció mundial per trobar i recuperar aquelles petites estelles de fusta arrencades, robades o regalades per reis i pelegrins durant el primer mil·lenni de la nostra era, així que sabíem perfectament el que teníem entre mans. Es tractava, sense cap mena de dubte, d'una relíquia de la Veracreu. I, encara més estrany: de cap manera podia ser legítima perquè en Farag i jo sabíem, encara que ningú més no ho sabés (excepte la gent més interessada a callar), que ja no existien relíquies autèntiques de la Veracreu repartides pel món, que totes eren falsificacions fetes per la mateixa Església per mantenir el culte entre els fidels. Esclar que es tractava dels Simonson, i per tant, què hi ha d'impossible en aquest món per a algú que porta aquest cognom? Però no, em vaig dir, ni tan sols ells eren tan poderosos per escapar-se dels molt intel·ligents lladres de *Ligna Crucis* —el plural de *Lignum Crucis*, «fusta de la creu»— que nosaltres havíem conegut.

—És una pua de la corona d'espines de Jesús? —va bromejar en Farag, per esquivar la qüestió.

—Podria ser —va admetre el vell Jake—. Les anàlisis amb carboni 14 la daten al segle I de la nostra era. Però si es fixa bé en els extrems, director Boswell, veurà que no es tracta d'una espina sinó d'una estella. És una relíquia de la Veracreu.

No em vaig poder controlar.

—Com ho sap? —vaig saltar—. Podria estar equivocat.

El vell Simonson va mirar la seva dona i tots dos van somriure amb placidesa.

—Tal com perfectament sap, doctora Salina, financem nombroses excavacions arqueològiques per tot el món com a part de les activitats culturals dels nostres museus i universitats. —Va somriure de nou i va allargar la mà dreta demanant-me que li tornés la relíquia; jo, per descomptat, era el que més

desitjava, així que l'hi vaig entregar ràpidament i, sense adonar-me'n, em vaig allisar la faldilla amb un gest que també em va servir, de manera inconscient, per netejar-me les mans—. Li asseguro que el lloc on va ser trobada durant una excavació no admet dubtes, així com tampoc la carta del rei Lluís IX de França dirigida a Güyük, Gran Khan dels mongols del 1246 al 1248, en la qual esmenta, entre altres coses, el regal d'aquesta relíquia i del seu preciós reliquiari amb motiu de la suposada conversió de Güyük al cristianisme. —Els llavis se li van encorbar amb un gest d'ironia—. Al dominic fra Andreu de Longjumeau se li va encarregar que portés la carta i els obsequis, però, per a disgust del bon frare, quan després d'un any de viatge va arribar a la rodalia de Karakoram, la capital mongola, Güyük acabava de morir i, a més, sense haver-se fet cristià en absolut, de manera que, molt a desgrat seu, va haver d'entregar tots els presents a la vídua de Güyük, la regent Ogul Kaimish, malgrat que, per pura devoció, va aconseguir quedar-se amb la sagrada fusta.

—No podia pas abandonar-la a mans d'aquells pagans! —ens va aclarir la Becky, emocionada, amb la intenció que entenguéssim la incòmoda situació de Longjumeau d'insultar o menysprear els mongols—. Fra Andreu es va sentir obligat a salvar la relíquia encara que hagués d'entregar a Ogul Kaimish tota la resta, que tot i ser objectes valuosos eren substituïbles.

—No sabem com ho va aconseguir —va continuar el seu marit, acariciant les vores del reliquiari—, però se la va endur en el viatge de tornada i va arribar a Palestina amb la relíquia. De fet, tampoc no la va tornar al rei Lluís IX quan es va reunir amb ell a Cesarea per informar-lo sobre el resultat de la seva ambaixada. Lluís era a Terra Santa com a principal monarca de la setena Croada, i acabava de ser alliberat pels musulmans després d'haver pagat un considerable rescat. Em temo que, o bé fra Andreu s'havia encapritxat de la relíquia —va dir en Jake somrient—, o bé no es fiava que Lluís no tornés a regalar-la a qualsevol pagà o a utilitzar-la com a pagament per a algun altre rescat. La relíquia s'ha trobat a la tomba del mateix

Longjumeau, recentment descoberta a les excavacions que s'estan fent a la catedral croada de l'antiga Cesarea, entre Tel-Aviv i Haifa, a Israel.

El silenci va envair la sala d'estar després de les últimes paraules d'en Jake. La mà d'en Farag va recórrer la breu distància que ens separava i va agafar la meva amb força. Necessitàvem alguna manera de comunicar-nos sense parlar, de transmetre'ns els pensaments que ens passaven pel cap sense que en Macalister ni els Simonson ens sentissin. El contacte de les nostres mans em va confirmar que el seu estupor i la seva sorpresa eren idèntics que els meus i que ell sabia, igual que jo, que aquella estella que teníem al davant era, sens dubte, l'últim *Lignum Crucis* autèntic que quedava sobre la faç de la terra.

La Becky ens va sobresaltar quan, de sobte, va fer una riallada encantadora.

—Oh, Jake, els has deixat petrificats! —va dir, tremendament divertida.

—Ja ho veig, ja ho veig, estimada! —va respondre ell, també rient—. Espero que no s'ofenguin pel comentari de la meva dona.

En Macalister va intervenir. Se'l veia totalment desorientat, però conscient que allà passava alguna cosa estranya que ell ignorava.

—No pateixis, Jake —va mussitar, intentant somriure amb naturalitat—. Els Boswell no s'ofendrien pas per una broma vostra.

Vaig tenir la temptació de cridar «Sí, sí que ens ofenem!», però en realitat la Becky tenia raó: en Farag i jo ens havíem quedat petrificats. El que no sospitàvem era que encara ens esperava una mica més de petrificació:

—Bé, i ara —va dir el vell Simonson, abandonant el reliquiari a sobre la taula—. Què els sembla si parlem una mica sobre els staurofilakes i sobre el seu bon amic, l'actual Cató, conegut anteriorment com el capità de la Guàrdia Suïssa del Vaticà Kaspar Glauser-Röist?